

Az én kis falum

Pályázat

Gutaházi évszakok. Ezt a címet viseli az a pályamű, aminek megvalósítása egy képzőművész és egy író közös programja. A festő *Szilárdi Béla* és az író *Fábián László* a maga műfajában a korszerű művészet elkötelezettje; eredményeik a legmodernebb törekvésekkel rokonítják őket. A cím jelöli azt a közvetlen közeget, amelyből ihletük származik, és amelyben közös művük – nevezzük akár négy kötetes modern képregénynek – megvalósul. Gutaháza a vas megyei Rábatöttös (korábban: Gutatöttös) parányi kerülete. Egy ideje itt él a festő, aki elvont formanyelven törekszik megfogalmazni ennek a tájnak, a szűkebb és kicsivel tágabb közösségnek a hangulatát. A szomszéd faluban – Zsennye – született és részben máig ott élő író pedig abból a mitikus múltból, már-már folklórrá nemesedett élményanyagból merít, amely ennek a kisvilágnak az elmúlt hat-hét évtizedét jellemzi. Töredékek a háborútól napjainkig – azon a szélsőséges tájszóláson elbeszélve, amely mára tűnedezőben/eltűnőben van. Megjelenítve a történelmi fordulatok itteni reakcióit, a társadalmi változások nüansznyi vagy éppen otromba eredményeit. Így, ebben a szélsőséges formában talán már senki nem beszéli ezt a nyelvet. Gutaháza egy kicsit – persze – jelkép; az említett helységeken kívül még Rum, Gyanógeregye vagy Püspökmolnári jelezheti földrajzilag, településileg azt a szűk régiót, amelynek sajátja volt ez a beszéd, és amely érti is máig. Szilárdi festői tájszólása ugyancsak valami kulturális, még inkább mentális zártságra utal. Nevezetesen arra, hogy adott esetben ez a nyelvi, viselkedési, szellemi elzárkózottság önvédelem lehetett (lásd: Rákosi-korszak, kádárizmus), máskor viszont akadály a tágabb kapcsolatoknak, a társadalmi nyitottságnak.

Az utóbbi megfontolás készíti az alkotókat arra, hogy kifejezetten interaktív produkcióban gondolkodjanak: a nyelvi (tehát gondolati) fölszabadítás lehetőségét kínálják föl a kisközösségnek. Rábatöttös, az ottani művelődési ház, a kocsmá lenne a megvalósítás igazi helyszíne, oda szerveznénk a bemutatókat, a közösségi fölolvadásokat. Ezek videórögzítéssel történnének, ami a művek tágabb utóéletét is szolgálná, nem pusztán a dokumentálást. Alkalmasint akciók nyílnának meg első sorban az említett kistrégió települései felé.

A mű leírása: Minden évszakhhoz tíz-tíz kép készül – különböző technikákkal (olaj, akril, számítógépes grafika). Minden egyes képhez egy mininovella (de inkább regényfejezet) csatlakozik; így kerekedik ki az egyes évszakok *(kép)regénye*. A regények – az anyag természetéből fakadóan – nem lineáris történelmi szövetet alkotnak, inkább az évszakok hangulatának, lelkiségének lenyomatai. Ez hivatott arra, hogy „a nem művészet-orientált közönségréteget” részint megnyerjék az aktív közreműködésnek, részint továbbgondolásra serkentsék. Kísérleteink tanúsítják, hogy az ekképpen teremtett szituációk gazdag lehetőségeket rejtjenek, érzelmileg is megérintik a helyi társadalom legkülönbözőbb szegmenseit.

A megvalósulásnak azonban csupán részben konkrét helye Rábatöttös, hiszen mind a képeket, mind a szövegeket létre kell hozni, és igényes puhafődeles, színes albumok formájában kinyomtatni. Ezek a kötetek kerülnének a közönség érdeklődő tagjainak birtokába, ezek megismerése előzné meg a fölolvadási *akciót*, amely esetleg olykor *performance*-ba fordulna át. Ugyanakkor az akciók az eredeti művek (vagy nagyméretű másolataik) installációjában formálódhatnak ki. (Másolatok esetében megfontolandó, hogy az aktívabbak mind a képekbe, mind a szövegbe belenyúlhassanak.) A forgalmazás videós dokumentálásával a mű egyre bővül, az újabb helyszíneken már a bővülő változatok jelentkezhetnek.

Public art akciónk megvalósulását 2009. november-decemberére nyújtjuk el. Korántsem csupán a nyomdai átfutás miatt, inkább azt a párhuzamosságot lélektanilag kihasználva, amely a szövegben is fölemlegetett régióbeli *jeles napokhoz* kötheti. Egyetlen példa: a december 28-i – Aprószentek – *korbácsolás* mindmáig élő hagyomány a jelzett vidéken.

Közösségerősítőnek, közösségépítőnek szánjuk akciónkat: a nemzedékek egymásra találásának ebben a sajátos interakcióban. Új hangsúlyok keresésének az atomizálódó, bomladozó, közösségromboló társadalomban, amelyet a legkülönbözőbb megosztások (kulturális, politikai, vallási stb.) sújtanak. Ennek megfelelően a kötetekből „köteles példányok” kerülnének legalább a régió könyvtáraiba.

Szilárdi Béla